

Smerom k teológii hriechu: Genezis 3

Orthotomeo - Bible Conference, Trans Pacific Union Mission
Port Vila, Vanuatu
June 26, 2019

Jiří Moskala, Th.D., Ph.D.
Dean, Seventh-day Adventist Theological Seminary
Professor of Old Testament Exegesis and Theology
Andrews University

Smerom k teológii hriechu: Genezis 3

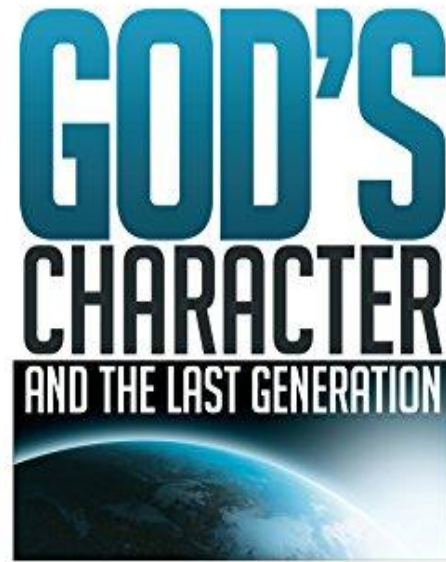
Jiří Moskala, Th.D., Ph.D.

Dean, Seventh-day Adventist Theological Seminary
Professor of Old Testament Exegesis and Theology
Andrews University

Available at www.atsjats.org:

Jiří Moskala, "Genesis 3 as a Model for Understanding the Nature of Sin and Salvation,"
Journal of Adventist Theological Society 27, nos. 1-2 (2016):117-152.

GOD'S CHARACTER AND THE LAST GENERATION

• Jiri Moskala • John C. Peckham • Woodrow Whidden • Martin Hanna
• Richard M. Davidson • Denis Fortin • Ante Jerončić • Peter Swanson
• Darius W. Jankiewicz • Felix Cortez • Ranko Stefanovic • Jo Ann Davidson

M O S K A L A • P E C K H A M

Pacific Press, 2018

SALVATION

CONTOURS OF ADVENTIST SOTERIOLOGY

EDITED BY
MARTIN F. HANNA • DARIUS W. JANKIEWICZ • JOHN W. REEVE

Andrews University Press, 2018

Príbeh o prvotnom (pôvodnom) hriechu

- Biblické vysvetlenie vzniku hriechu na Zemi je podane vo forme príbehu.
- V správe o páde v tretej kapitole knihy Genezis sa pojem hriech nevyskytuje, a predsa nám táto kapitola podáva najlepší výklad o tom, čo hriech je. Tento modelový príbeh je historickou udalosťou, opisuje to, čo sa skutočne stalo, ale zároveň má hlboký symbolický význam, ktorý objasňuje povahu hriechu ako príkladu a modelu s jeho d'alekosiahlymi dôsledkami. Obecne máme radi vysvetlenia vo forme definícií alebo filozofických traktátov, ale biblickí autori pod Božou inšpiráciou podávajú náhľad na hlboké otázky života prostredníctvom vzorových príbehov, ktoré sú inšpirujúcim príkladom pre kazateľov a učiteľov.

Svet bez hriechu

- Predpoklady sveta bez hriechu podl'a Genezis
1-2

Správa o páde v knihe Genezis začína tromi prekvapeniami.

- **Prvé, had hovorí.** Najprv prehovorí had. Ide o veľmi nezvyčajný jav, ktorý mal Eve okamžite naznačiť, že tento tvor hovorí s mimoriadnou a nadprirodzenou mocou. Okrem tejto udalosti sa už len jedenkrát sa v Biblii vyskytne situácia, kedy prehovorí zviera, a je to Balámov osol (Nm 22,28-32). Medzi týmito dvoma prípadmi však existuje výrazný kontrast: kým ústa osla otvoril Pán, ústa hada hovoria priamo proti príkazu Pána.

- **Po druhe, had oslovuje ženu.** Text výslovne neuvádza, kde sa Adam nachádzal, ale scéna príbehu naznačuje, že Eva bola zvedavá na zakázaný strom a bola tam sama.

- Po tretie, had presne vie, čo Boh povedal predtým v rajskej záhrade (Gn 2,16-17) a priamo odporuje Jeho príkazu. Vykonáva **klamlivú činnosť**, hoci Adama ani Evu **nenúti**, aby jedli zakázané ovocie. Pozná umenie zvádzania.

Prvá otázka

- Rozprávanie o páde zaznamenáva presne cielený výrok hada (t. j. Satana), keď skúša ženu: „**Či naozaj riekol Boh: Nesmiete jesť zo žiadneho rajského stromu?**“ (Gn 3,1).
- Je zaujímavé pozorovať, že v knihe Genezis Hospodin doposiaľ hovoril s autoritou a nekladie pri tom žiadne otázky. Keď však prehovorí Satan, spochybňuje Božie slovo a autoritu

Aký bol účel prvej otázky?

- **Satanovým cieľom** nebolo len pozvanie k dialógu. Chcel dosiahnuť viac ako len vyvolať pochybnosti. Tie sú obvyklou odpoveďou satanovho zámeru. Pochybnosti prichádzajú ako dôsledok jeho taktiky, hneď potom ako sa zrodí nedôvera.

Vykreslenie falošného obrazu o Bohu

- Satan môže uspieť vo svojich intrigách len vtedy, keď sa mu podarí vytvoriť nesprávny obraz o Bohu! Jeho prvoradým cieľom teda bolo vykresliť falošný obraz Boha, predložiť nesprávny dojem o Jeho charaktere a zámeroch, a tým **naplniť myseľ pomýleným a nesprávnym myslením o Bohu**. Satan si veľmi dobre uvedomoval, že ak by úspeš práve v tomto bode, získal by víťazstvo nad myslením človeka a potom by vyhral celú vojnu, pretože v našom duchovnom živote všetko závisí od správneho obrazu Boha v našej mysli. To, ako vnímame Boha, určuje, kto sme a ako sa správame. Satan to vie, preto robí maximum, aby naše chápanie **Božieho charakteru** skreslil, **prekrútil**. Usilovne sa snaží postaviť Boha do falošného svetla, pretože ľudia budú ochotní urobiť niečo proti Bohu len vtedy, ak Ho nebudú vnímať ako milujúceho, starostlivého, súcitného, láskavého Boha a Ručiteľa slobody. Pochybnosti sa objavila len vtedy, keď sa naruší dôvera.

Kontrast medzi 2,16-17 a 3,1

- Kontrast medzi tým, čo Boh povedal a tým, čo povedal Satan
- Prvé dve Božie prikázania (Gen 2,16-17):
 - Pozitívne: Boh prikazuje slobodu - všetko je tu pre teba!
 - Negatívne: ... Ale zo stromu...!

Ján 3,16 Starého Zákona

- V Božom zjavení sú predstavené rôzne portréty Boha, ktoré tvoria absolútne krásnu mozaiku Božieho charakteru. Pán ako osoba je najlepšie opísaný v Božom seba-zjavení Mojžišovi. Pozorne si preštudujte Ex 34, 6-7: „I prešiel Hospodin popred neho a volal: Hospodin, Hospodin! Milosrdný, láskavý, zhovievavý, veľmi milostivý a verný Boh! Preukazuje milosť tisícom, odpúšťa vinu, zločin a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané.“ Tento biblický úryvok je zlatou nitou celej Biblie a často ho opakujú rôzni autori, ktorí tiež rozvádzajú jeho význam. Pozri Nm 14,18-19; Dt 4,31; Neh 9,17; Z 103,8-18; 117,1-2; 145,8-20; Nár 3,22-27.31-33; Joel 2,12-14; Jon 4,2; Mich 7,18-20; Nah 1,2-3.7; Lk 15; Jn 3,16-17; 5,19-30; 10,7-18.

- **Satan presne vie, ktorým smerom má viesť svoj prvý výpad - útočí na Boží charakter lásky.** Ak človek urobí prvý krok týmto nesprávnym smerom, vydá sa na **šikmú** plochu a jeho koniec bude jasný: začne pochybovať o Božej добрôte a o čistote jeho zámerov. To nevedie k inému výsledku než, že sa človek postupne ocitne na pokraji záhuby. Večný život spočíva v životne dôležitom poznaní Boha (Jn 17,3) a ľudia zomierajú pre nedostatok tohto poznania (Oz 4,6; 5,4; p. Rim 2,4).
- Záležitosť sa točí okolo jednoduchšej otázky: Kto je ten Boh, ktorý stvoril ľudí ako bytosti odkázané na jedlo, ktorý im dal cit pre estetiku a krásu, dal milióny chuťových pohárikov, vytvoril množstvo príjemne voňajúcich a lákavých plodov, a potom by Adamovi a Eve zakázal jesť z niektoré z nich? Anatómia prvého hriechu začína práve týmto pokusom vytvoriť falošný obraz Boha, skresliť Ho, postaviť Ho do falošného svetla, zdiskreditovať, karikovať, zosmiešniť a vytvoriť z Neho netvora.

Evina reakcia

- Eva namiesto toho, aby zo situácie **utiekla** (čo by bola jediná správna reakcia; p. Gn 39,12), pokúsila sa Boha obhajovať. Bola to **ale kardinálna chyba**, pretože s Diablom, majstrom všetkých možných intríg, nie je možné viesť dialóg a zvíťaziť. Pri svojej obhajobe Boha, **Eva necitovala Boží výrok správne**, ale pozmenila jeho znenie, čím sa vlastne sama chytila do pasce. Tieto drobné úpravy čitateľovi naznačujú, čo sa v tejto tragickej chvíli odohrávalo v Evinej mysli.

- Dialóg medzi hadom a Evou je „**prvým rozhovorom o Bohu.**“ Výborne to vysvetľuje Walter Brueggemann: „S Bohom sa zaobchádza ako s tretou osobou. Nie je účastníkom diskusie, ale je jej predmetom. Nie je to reč k Bohu alebo s Bohom, ale o Bohu. Boh bol objektivizovaný/spredmetnený.“ Phyllis Tribble zdôrazňuje: „Had a žena diskutujú o teológii. Hovoria o Bohu, „ale „používaním všeobecného (neosobného) pojmu Boh vytvárajú taký odstup, ktorý charakterizuje neustrannosť a nabáda k neposlušnosti.“ Mettinger tvrdí, že: „Motív, ktorý má ústrednú úlohu v deji a preniká celým textom je motív Božích príkazaní... Zápletká sa sústreďuje na Božiu skúšku prvých dvoch ľudí.“ (*The Eden Narrative: A Literary and Religio-Historical Study of Genesis 2-3* [Winona Lake, IN: Eisenbrauns, 2007], 26-27). Je to úvaha o presnom znení a povahe božského príkázania z 2. kapitoly knihy Genezis.
- To je dôvod prečo je v Biblii kontakt s duchmi, čarodejníctvom, veštením alebo špiritizmom prísne zakázaný (pozri napr. Ex 22,18; Lv 19,31; 20,6; 1Sam 28,6-10; 1Krn 10,13; Iz 8,19-20). Satan sa javí ako anjel svetla (2Kor 11,14).

Evine úpravy/zmeny

- Za povšimnutie stojí, že Eva tým, že o Božskej osobe hovorí len ako o Bohu (Elohim) namiesto toho, aby o nej hovorila osobnejším spôsobom s jej vlastným zmluvným menom Pán (Jahve), sa vlastne vzdáľuje od svojho Stvoriteľa, ako sme naznačili vyššie.
- Eva robí **štyri** zmeny v Pánovom výslovnom príkaze.
- **Po prvé**, namiesto toho, aby zdôraznila slobodu, že môžu jesť a požívať všetky plody „zo všetkých“ stromov v rajskej záhrade, spomína len to, že „ovocie zo stromov v záhrade jesť smieme.“
- **Po druhé**, namiesto toho, aby hovorila o povahe zakázaného stromu („strom poznania dobra a zla“), poukazuje na jeho geografickú polohu („ktorý je uprostred záhrady“). Tento zakázaný strom sa pre ňu stal tým najdôležitejším stromom, stredobodom a centrom jej pozornosti (namiesto stromu života, ktorý sa tiež nachádzal v strede záhrady; Gn 2,9).

- **Po tretie,** Po tretie, k Božím slovám o zakázanom ovocí dodáva: „Nedotknite sa ho“. Nepochybne ide o správny výklad toho, čo povedal Pán, pretože ak človek nemôže jesť zo zakázaného ovocia, potom by sa človek nemu nemal ani priblížiť, obdivovať ho a meditovať nad ním, ovoniavat ho či tancovať okolo neho. Keď to Eva takto zveličuje a pridáva navyše slová, môže si zrazu uvedomiť, že jej empirická skúsenosť (to, čo vidí na vlastné oči) je v rozpore s Božím slovom („lebo v deň, keď budeš z neho jesť, istotne zomrieš“), pretože had je na strome, dotýka sa ovocia a nezomiera. Práve naopak, had má mimoriadnu schopnosť hovoriť. Biblický príbeh vytvára obraz, že had je na strome a dotýka sa alebo je ovocie, aj keď to nie je výslovne uvedené. Text vytvára tento predpoklad priebehom udalostí a neposkytuje podrobný opis všetkého. Porovnaj s Ellen G. White, *Patriarchs and Prophets* (Nampa, ID: Pacific Press, 2005), 54-56.

Štvrtá drobná, ale významná zmena je vo vzťahu k •
Božiemu výroku: „Istotne zomrieš.“ Uberie mu na
dôraze, keď jednoducho povie: „Aby ste nezomreli,“
pričom vynechá rozhodujúce dôrazné slovo „istotne.“
Jedná sa o textový signál toho, že Eva spochybňuje
istotu smrti po neposlušnosti? Zdá sa, že v jej chápaní
smrti, smrť nie je absolútne platnou pravdou pre
prípád, že by prestúpila Božie slovo.

Empirická skúsenosť

Nasledujúci krok v anatómii prvého hriechu odhaľuje zjavný rozpor medzi nadobudnutou skúsenosťou a tým, čo hovorí Božie slovo (naša vlastná interpretácia Božieho slova nás môže viesť k zložitým situáciám, ktoré končia zlými rozhodnutiami). Takéto uvažovanie prehlbovalo jej pochybnosti, vzbudzovalo otázky a zvedavosť a budovalo nedôveru.

Čelný útok

Následne potom, ako sa táto situácia odohrala, bol had schopný **začať otvorený útok**, ktorý bol v úplnom protiklade k tomu, čo prehlásil Stvoriteľ. Pán povedal: „V deň, v ktorom by si z neho jedol, **určite zomrieš**“ a Satan smelo odporuje: „**Nie, určite nezomriete.**“ Satan používa rovnakú syntaktickú štruktúru vety ako samotný Boh, a to z dôvodu, aby do svojho kategorického prehlásenia vložil istotu, pričom význam Božieho výroku prevracia dôrazným záporom „nie“, a túto negáciu položí pred celú konštrukciu, čím doslovne vyjadrí: „Nie, určite nezomriete!“ **Rozhovor sa začal jemnou akoby otázkou týkajúcou sa Božieho zákazu a nakoniec sa stáva úplným „popretím dôsledkov neposlušnosti.“** Satan tým kategoricky popiera trest za hriech a sľubuje falošnú nesmrteľnosť.

- To bola príležitosť pre hada, aby konal a predložil svoju interpretáciu. Svojim kardinálnym útokom priniesol **dve ponuky**:

(1) otvorí sa vám oči a

(2) budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo.

Hriech sa ľuďom nikdy nepredstavuje ako strata, ale ako zisk.

Hriech je však ako **prelud na púšti**. Vysmädnutý pocestný sa za ním vydá, ale na konci ho čaká rozčarovanie, trpké sklamanie a smrť. Ono sa to javí tak, že hriech prinesie niečo lepšie, riešenie problému, alebo naplnenie vnútornej prázdnoty, ale v skutočnosti sa všetky kúzla hriechu rozplynú ako opar. Obe ponuky sa nakoniec ukážu ako falošné, lebo sú postavené na klamstve a ilúziách. Prvý pár stratil to, čo mal

- Ak by jedli zakázané ovocie, ako sa domáhal had, nezomreli by, ale boli by ako Boh, ktorý pozná dobro a zlo. Tento údajný zisk by ich povýšil na vyššiu úroveň existencie a Boh by už pred nimi nemohol tajiť niektoré tajomstvá. Satan nenápadne naznačoval, že zakázané ovocie má **jedinečnú moc** podobnú ovociu zo stromu života, ktorá im umožní prístup k neznámemu a tajomnému. Ich nesmrteľnosť by dostala nový rozmer, ktorý by zabezpečil akt jedenia zo stromu poznania dobra a zla. Adam a Eva boli stvorení ako smrteľní (Gn 2,7) s údelom nesmrteľnosti, pod podmienkou poslušnosti (Gn 2,9.17; 3,22-24). Teraz si však chceli zaistiť dar nesmrteľnosti, ktorý patrí výhradne len Bohu, ako Jeho privilégium.

- Satan chcel v Eve vyvolať **túžbu po niečom lepšom, pocitom nedostatku**. Presvedčia ju, že jej chýba niečo dôležité, čo by ju urobilo lepšou, múdrejšou a schopnejšou. Naznačuje jej, že jej **chýba sloboda** a sebarealizácia a že si zaslúži viac, než v súčasnosti má. Satan chce v Eve vytvoriť prázdnotu a navrhuje jej, že keby „to“ dostala, bude skutočne šťastná. Snaží sa v nej vybudovať falošné vnímanie a pocit ublíženia, že Boh pred ňou niečo skrýva a že berie jej slobodu, akoby Boh zatajoval určité informácie alebo dary, ktoré by mohli viesť k jej skutočnému šťastiu.

- Satan zároveň tvrdí, že pozná Božiu motiváciu zákazu jest' zo stromu poznania dobra a zla: „Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jest', otvorí sa vám oči a budete ako Boh; budete vedieť, čo je dobro a zlo" (Gn 3,5). **Vykresľoval Boha ako žiarlivé, sebecké, egoistické a do seba uzavreté Božstvo, ktoré si ponecháva najlepšie dobro len pre seba.** Ross to výstižne vysvetľuje: „Adam a Eva žili v prostredí, ktoré sám Boh vyhlásil za 'dobré'. Napriek tomu boli teraz vedení k tomu, aby verili, že existuje väčšie dobro, im nedopriate a ktoré im nejakým spôsobom môže zvýšiť kvalitu života... Hád ich motivoval k hriechu príslubom božstva, čím vyvolal pochybnosti o Božej bezúhonnosti. Myšlienka stať sa podobným Bohu má takmer neodolateľnú príťažlivosť." Eva vo svojom racionálnom odôvodňovaní nakoniec podľahne pokušeniu zbožštenia. Túži po tom, čo jej vôbec nepatrilo, aby získala to, čo nikdy nemôže získať a čím nikdy nemá stať'.

Premýšľanie, reflexia

- Šiesty verš prezrádza, že Eva sa venovala nesprávnemu rozjímaniu, vnímaniu skutočnosti a premýšľaniu o zakázanom ovocí (hebrejský text používa výraz **ra'ah, „vidiet“**). Eva predtým nebola slepá; toto sloveso naznačuje intenzívny vnútorný boj a intelektuálnu aktivitu. Vo svojom myslení „videla“, že jedenie zo zakázaného stromu je výhodné **na troch úrovniach: „Dobré na jedenie,“ „potešenie pre oči“ a „lákové na zmúdrenie“**.

- „**Hriech sa vždy začína v mysli.** Najprv je potrebné vyhrať boj v našom myslení, ktoré je podporované alebo spochybňované našimi pocitmi, túžbami a predstavivosťou. Eva zakázané ovocie pozorovala, premýšľala o ňom a potom sa preň rozhodla. Satan jej sľuboval doteraz nepoznanú rozkoš, skvelú budúcnosť a nadštandardné poznanie. **Apeloval** na fyzický, emocionálny a duchovný rozmer života a zakázané ovocie sa teraz spájalo s krásou a múdrosťou. „Benefity hriechu“ sú však podobné zlatému zámku v rozprávke - nie sú skutočné, existujú len v ríši fantázie a vedú k nesprávnym rozhodnutiam. „Eva sa vo svojich úvahách sústreďuje na údajné výhody jedenia ovocia a prehliada zlo, ktoré je spojené s neposlušnosťou.“

- Podobný výrok sa nachádza v **1Jn 2,16**, kde sa hovorí o trilógii hriechu v nasledovných termínoch: žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života (p. Ez 16,49-58; Sir 23,4-5). Aj tri Ježišove pokušenia odrážajú tie isté tri oblasti života: premeniť kamene na chlieb (túžba tela), vidieť všetky kráľovstvá sveta a vládnuť nad nimi (túžba očí) a veľkolepé vrhnutie sa z vrcholu chrámu (pýcha života, demonštrovať nadprirodzenú moc, byť mocný ako Boh). Rovnakú postupnosť položiek vymenovaných v Genezis 3, pozri Lk 4,1-13 a porovnaj s **Mt 4,1-11**.

Kritický moment: Rozhodnutie

- Eva stála pred kritickým rozhodnutím - **komu bude dôverovať?** Bohu, alebo hadovi? Bude nasledovať slovo Pánovo, alebo slovo niekoho iného?
- **V jadre každého pokušenia totiž leží základná otázka: „Komu budem(e) dôverovať?“** Je to otázka voľby, nášho rozhodnutia.

- Ked' sa Eve vytratil pravdivý obraz milujúceho a starostlivého Boha, pochybnosti o Jeho slove stále narastali, zjavné rozpory zostávali bez odpovede a návrhy našli odozvu v jej mysli, následne „vzala a jedla.“
Nedôvera priniesla výsledok - viditeľný skutok neposlušnosti.
- **Ked' sa naruší láskyplný vzťah, potom je porušený aj Božie slovo/zákon.** Všimnite si, že Eva, rovnako aj Adam neskôr, neboli Satanom prinútení jesť zakázané ovocie, čiže neposlúchnuť, bol to ich vedomý čin.
- Adam a Eva stáli pred dilemou - **kto má pravdu, komu sa dá dôverovať: Bohu a Jeho slovu, alebo hadovi (sebe, svojim očiam, vlastným pocitom, skúsenostiam)?** Za týmto opisom mučivého zápasu rozhodovania sa, sa ukrýva základná otázka, a to, či možno Bohu dôverovať. V jadre každého pokušenia totiž leží základná otázka: **„Komu budem(e) dôverovať?“** Nesprávne chápanie Božieho charakteru vedie k nesprávnemu mysleniu, ktoré vedie k nesprávnym výberom a chybným rozhodnutiam, a nakoniec ku viditeľnému činu neposlušnosti.

Definície hriechu

- **Hriech** je v **Genezis 3** opísaný **predovšetkým v teologických a vzťahových kategóriách**, keďže je namierený proti Bohu Stvoriteľovi a proti tomu, čo predstavuje.
- **Dávid** to výstižne vyjadril vo svojom pokání po tom, ako si akútne uvedomil demoralizujúcu povahu svojho hriešneho konania v súvislosti s cudzoložstvom s Batšebou: „Proti Tebe samému som zhrešil, páchal som, čo je zlé v Tvojich očiach, aby si Ty mal pravdu vo svojich rečiach a bol si čistý vo svojom súde“ SEP (Z 51,6). Jozef zdôraznil rovnaké presvedčenie, keď sa odmietol zapojiť do žiadostivých návrhov Potifarovej manželky, aby sa s ňou vyspal: „Pán si okrem teba nič nevyhradil pre seba, lebo ty si jeho žena. Ako by som teda mohol spáchať takú veľkú nepravosť a zhrešiť proti Bohu?“ (Gn 39,8).

- Pestrá a široká biblická terminológia pre hriech odhaľuje jeho ničivú povahu. Bohatý biblický slovník poukazuje na spleť hriechu. Trilógiu hriechu - najsilnejší biblický jazyk tvoria tieto termíny: **chatta** (najčastejší výraz pre hriech vo význame minúť sa cieľa, odkloniť sa od správnej, alebo zblúdiť z priamej cesty; grécke slovo **hamartia** vyjadruje tú istú myšlienku), **avon** (priestupok, niečo, čo je ohnuté, pokrivené alebo krivé) a **peša** (vzbura, revolta). Boh odpúšťa všetky tieto varianty hriechov a previnení, ktoré sa spomínajú v rozhodujúcich pasážach hebrejského Písma (pozri Ex 34,6; Lv 16,21; Z 32,1-2; Iz 53,5-6.8-12; Dan 9,24). Okrem týchto troch hlavných slov pre hriech obsahuje Biblia aj ďalšie pojmy, ktoré opisujú spleť hriechu a našej hriešnej prirodzenosti. Medzi ďalšie slovné spojenia patria zlo, vina, zloba, previnenie, nečistota, podvod, nečestnosť, faloš, urážka, ohavnosť, znesvätenie, zvrátenosť, nespravodlivosť, omyl, bezprávie, arogancia, zlyhanie atď.

Túto explicitnú a pestrú biblickú terminológiu, ktorá opisuje širokú škálu problému hriechu, možno zhrnúť do piatich hlavných definícií hriechu, ktoré sú všetky postavené a rozšírené v teológii hriechu predstavenej v *Genesis 3*:

- **1. Hriech je podľa Genezis 3 narušený vzťah s Bohom. Je to snaha žiť nezávisle od Boha, túžba žiť autonómnym životom** (z gréckeho autos „sám“ a nomos „zákon“, t. j. byť zákonom sám pre seba), životom bez Boha, Jeho autority, Jeho zákona a nezávisle od Neho. Hriech je teda opakom stvorenia, je zničením nádherného Božieho stvorenia. Hriech anuluje všetky tri základné funkcie a ciele života, ku ktorým sme boli stворení podľa prvej správy o stvorení v knihe Genezis. Hriech narúša blízkosť s Bohom, ničí dôverné spoločenstvo a odcudzuje človeka od Pánovej prítomnosti. Zlo teda ničí základné vlastnosti života, oddeľuje od Boha a izoluje nás od Neho. Tým, že človek žije v hriechu, nedôveruje Bohu, rozhoduje vlastnou autoritou o tom, čo je správne a čo nie, je sám sebe zákonom. Hriech prichádza ako dôsledok odmietania Božej autority a neochoty uznať ho ako Stvoriteľa, ktorému sa človek musí zodpovedať. Boží zákon musí byť najprv porušený v mysli a až následne v konaní. Rovnakú myšlienku z knihy Genezis 3 uvádza Pavol v Novom zákone: „Všetko, čo nie je z viery, je hriech“ (Rim 14 23). Viera je vzťah dôvery s Bohom a ak sa táto dôvera naruší, vzniká hriech (Mal 2,10-11). Boh rovnakým spôsobom komentoval aj Mojžišov hriech: „Pretože ste neuverili, keď ste mali pred očami Izraelitov dosvedčiť moju svätosť“ (Nm 20,12). Hriech je teda nedôvera, neviera v Boha. Je to stav mysle s priamym odmietnutím Božieho zákona. Táto snaha o samostatnosť vedie k oddeleniu od Boha a jeho prítomnosti. Výborne to vyjadruje Peters: „Jadrom, alebo podstatou každého hriechu je nedôvera v Boha. Hriech je naša neochota uznať, že sme stvorenými bytosťami, ktoré sú plne závislé od Boha milosti.“

Ellen G. White definuje presne prvý hriech Adama a Evy v rajskej záhrade takto: „Bola to **nedôvera** v Božiu dobrotu, v Jeho slovo a **zavrhnutie** Jeho authority, čo urobilo z našich prvých rodičov **priestupníkov** a na svet prinieslo poznanie zla“ (*Education*, 25). Podstata hriechu je teda vysvetlená konceptom narušeného vzťahu a nepriateľského stavu mysle voči Bohu.

- Biblia uvádza ďalšie definície hriechu, ktoré sú však v skutočnosti rozpracovaním a rozšírením vyššie opísanej základnej definície hriechu. Všetky ostatné biblické vysvetlenia vychádzajú z tohto kľúčového porozumenia hriechu uvedeného v opise pádu človeka do hriechu.
- **2. Známa biblická definícia hriechu pochádza od apoštola Jána (má korene v Genezis 3): „Hriech je porušenie zákona“ (1Jn 3,4; grécke slovo anomia doslova znamená „bezzákonnosť“), konkrétny čin neposlušnosti. Je viditeľným dôsledkom narušeného vzťahu, výsledkom nesprávneho zmýšľania, následok narušenej viery a produktom nedôvery. Božia otázka: „Nejedol si azda zo stromu, z ktorého som ti zakázal jest’?“ (Gn 3,11), odhalila, že neposlušnosť je výsledkom nerešpektovania Božieho prikázania. Hriech je tak vzdor, arogancia, vzbura proti Bohu a pyšné odmietnutie Jeho slova, vôle a autority. Dobre to vysvetlil Samuel Saulovi, prvému izraelskému kráľovi, po jeho neposlušnosti: „Vzdorovitost’ je ako hriech veštenia a vzbura ako kúzlo a úcta terafím. Pretože si zavrhol slovo Hospodina, i on ťa zavrhol, aby si už nebol kráľom“ (1Sam 15,23). „Poslušnosť’ je lepšia ako obeta a poddajnosť’ lepšia ako tuk baranov.“ (1Sam 15,22). Žiť v hriechu znamená žiť bez zamerania sa na Boha a plnenie Jeho vôle. Hriech sa teda chápe ako vonkajší skutok alebo konanie.**

- **3. Hriech je stav, v ktorom sa rodíme.** To sa odráža už v **Gn 5,1-3**, kde sa hovorí, že Adam bol stvorený na Boží obraz, ale Šét sa narodil na obraz Adama, svojho otca. Rozdiel medzi Adamom stvoreným na Boží obraz (Gn 1) a **Šétom splodeným na Adamov obraz (Gn 5)** možno vysvetliť udalosťou, ktorá túto zmenu spôsobila: pádom do hriechu, ako ho opisuje Gn 3. Po hriechu Adama a Evy bola naša ľudská prirodzenosť porušená a ich potomstvo sa narodilo už s hriešnou prirodzenosťou. Dávid to hovorí jasným spôsobom: „**Naozaj som sa narodil v neprávosti a matka ma počala v hriechu**“ (**Ž 51,7**). Aj v Z 58,4 Dávid hovorí o nesprávnom postoji zlých ľudí k Bohu: „Odcudzili sa bezbožníci, blúdia od narodenia, od lona matky klamú“ Hriešnik pri svojich životných rozhodnutiach neberie ohľad na Boha. **Všetky naše šaty sú špinavé** (Iz 64,6), naše srdcia sú zvrátené a klamú nás (Jer 17,9). Cesta sa ľudom zdá byť správnou, ale dovedie človeka k smrti. (Prís 14,12). **Ľudia nie sú schopní zmeniť svoju prirodzenosť**, tak ako leopard nemôže zmeniť svoju kožu (Jer 13,23). **Všetci, bez výnimky sme hriešnici** (Kaz 7,20; Rim 3,23; 1Jn 1,8). Prirodzene sa **bojíme Boha** (Gn 3,10), sme od neho **odtrhnutí a mŕtvi** vo svojich hriechoch (Gn 3,10; Ef 2,1.12.19). Naša povaha je porušená!

- Apoštol Pavol to vysvetľuje jasne: „Ved' ani nerozumiem, čo robím. Nerobím totiž to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím. Ak však robím to, čo nechcem, súhlasím s tým, že Zákon je dobrý. Teraz to však nekonám ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne. Viem totiž, že vo mne, teda v mojom tele [doslovne „v mojom tele“], neprebýva dobro, pretože chcieť dobro dokážem, ale konať už nie. Nerobím totiž to dobré, čo chcem, ale konám zlé, čo nechcem. Ak však robím to, čo nechcem, nerobím to ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne“ (Rim 7,15-20).

- Rim 6,6-23 hovorí o moci hriechu v nás, ktorý v nás vyvoláva hriešne túžby. Narodili sme sa so sklonom/náchylnosťou k hriechu a zlu.

- Hriech sídli v našej prirodzenosti. Ľudia nie sú hriechom, ale rodia sa s hriešnou prirodzenosťou, ako hriešnici oddelení od Boha, ktorí potrebujú spásu. Ako hriešnici milujeme a produkuje hriech, naša hriešna prirodzenosť sa vyznačuje sebeckvom, sklonom k zlému, náklonnosťou k hriechu a so záľubou v konaní zla. Moc hriechu nás zotročuje (Rim 5,6; 6,6-7.14a; 7,25b).
- Ako jabloň rodí jablká a figovník figy, tak my ako hriešnici plodíme hriech. Nezhrešila len časť človeka, ale celý človek, preto je všetko ovplyvnené a porušené hriechom.

- **Jakub** vo svojej epištole zdôrazňuje tú istú pravdu, keď vysvetľuje, že hriech sa začína vnútornou túžbou, že „vlastná žiadostivosť“ sa nachádza v nás, a keď sa pestuje, produkuje hriech, človek siaha po zakázanom ovocí. Táto zlá žiadosť ešte nie je hriechom (ak nie je pestovaná), ale keď jej človek podľahne, vedie k zlým skutkom a smrti. Nesprávne myslenie a predstavivosť nabádajú jednotlivca, aby mal to, čo mu zdanlivo chýba; podľahnutím tomuto nutkaniu sa však uskutočňuje hriech (Jk 1,14-15).
- Všimnite si, že pokušenie podľa Jakuba začína v našej hriešnej povahe, Nie sme vinní, pretože tieto hriešne sklony a náchylnosť k hriechu sú zakorenené v našej prirodzenosti, ale táto skutočnosť nás vystavuje odsúdeniu a odcudzeniu voči Bohu (Jn 3,36; Ef 2,1-3). Hrešíme, pretože sme hriešnici, ovplyvnení nesprávnym zmýšľaním a životnou orientáciou. Sme vinní, keď sa pohrávame a spájame s týmito zlými túžbami.
- Je zaujímavé, že Jakub neobviňuje Satana, keď vysvetľuje, ako hrešíme. On poukazuje na našu zodpovednosť za hriech. Pomerne často sa podobáme malému dievčatku, ktoré neposlúchlo svoju matku a zjedlo sladkosť pred obedom. Mama sa jej potom spýtala: „Prečo si to urobila?“ A to milé dievčatko odpovedalo: „Mami, to nie ja som urobila niečo zlé, ale bol to Satan, ktorý ma pokúšal.“

- **4. Hriech je zanedbanie konania dobra, opomenutie konať to, čo je správne (Jk 4,17).** To znamená, že je to postoj ľahostajnosti. Tento postoj môžeme nazvať aj ľahostajnosťou alebo vlažnosťou (Zj 3,15-18). Nestačí len nekonať zlo. Hriech opomenutia vedie ku hriešnemu záväzku nesprávneho konania, alebo nekonania vôbec. Kresťanstvo nie je len o tom, že nerobíme zlé vecí, hoci aj to je dôležité (Jn 1,27b), ale pravá zbožnosť spočíva v konaní toho, čo je dobré, správne a užitočné (Mich 6,8; Jn 5,29; Tít 3,8; Jk 1,27a; p. Fil 4,5-6). **Kresťanstvo je aktívne náboženstvo.** Živý Boh je Bohom činu, preto chce aktívnych a progresívnych nasledovníkov. Nestačí len vyznávať vieru, dôležité sú aj dobré skutky (Gal 5,4; Jk 1,27; 1Pt 2,9; Ef 2,10). Poznať pravdu a praktizovať ju by malo ísť vždy ruka v ruke.

- **5. Hriechom par excellence je neuverit' v Ježiša Krista,** pretože On je **jediným riešením** nášho hriešneho stavu (Jn 16,8-9). Ľudia si nemôžu pomôcť sami, ani vyriešiť problém hriechu či uzdraviť svoju porušenosť. Kristus je jediný a jedinečný Spasiteľ sveta (Sk 4,12; 16,31; Rim 8,1; 1Jn 5,12-13). Odmietnuť Jeho najvyššiu a dokonalú obeť za nás - smrť na kríži - je ako topiť sa v oceáne a keď príde pomoc, odmietnuť prijať ponuku záchranného lana. Hriech je nevera v Ježiša, odmietnutie Jeho spasiteľného diela vykonaného v náš prospech, pretože On je jediný, kto nás môže zachrániť z otroctva hriechu. Túto pravdu možno vyjadriť aj inak: Nikto nebude na poslednom súde odsúdený na večnú smrť len preto, že je hriešnik (skutočnosť je taká, že všetci sme hriešnici a všetci sme zhrešili - Ez 7,20; Rim 3,23; 1Jn 1,8), ale preto, že nerobí pokánie a odmieta prijať Ježiša ako riešenie svojej hriešnosti. Neprijať Ježiša ako svojho osobného Spasiteľa a zostať v hriechu je spojené so smrteľnými dôsledkami. (Prís 24,16; Jn 3,36).

Dôsledky hriechu podľa Genezis 3

- Po hriechu Adama a Evy sa stvárnienie príbehu v Genezis 3 mení. **Odrazu je prítomná hanba, vina, strach a poníženie.** Jas života sa mení na tmú a melódia má depresívny a melancholický podtón.
- Brueggemann to komentuje: „To, čo bolo príbehom dôvery a poslušnosti (2. kapitola), sa teraz stáva správou o zločine a treste (3,1-7).“
- Hriech je **prekliatie**, ktoré prináša strašné následky. Je ako **lavína**, ktorá zdanlivo začína z ničoho, ale potom sa odrazu odtrhne a strháva so sebou všetko, čo je krásne, cenné a zmysluplné, úplne zničí to najcennejšie, samotný život. Je len otázkou času, kedy sa táto ničivá sila hriechu takto jasne prejaví. Tam, kde je nesprávne a zlé premýšľanie, tam automaticky nastáva aj nesprávne a zlé konanie. Hriech ničí všetky druhy zmysluplných vzťahov a prináša so sebou len biedu, utrpenie, odlúčenie a komplikácie. To, čo bolo pôvodne veľmi dobré, je teraz porušené a zničené hriechom.

- **1. Hriech/neposlušnosť otvoril prvému páru oči a spoznali svoju nahotu.** Satan im sľúbil, že po zjedení zakázaného ovocia sa im „otvorí oči“ (Gn 3,5) a rozprávač konštatuje, že sa tak aj stalo: že „Vtedy sa obidvom otvorili oči“ (Gn 3,7). Ich oči sa však otvorili iným spôsobom, ako si pôvodne mysleli. Bol to podvod, lebo Adam a Eva v skutočnosti prišli o to, čo mali, a uvedomili si, že sú nahí. To znamená, že začali inak vnímať realitu života, keď stratili svoju nevinnosť (Gn 3,7). Nielenže stratili svoj odev svetla, ale po narušení ich vzťahu s Bohom bola porušená aj ich vlastná prirodzenosť. Narušený vzťah s Bohom viedol k narušenému vzťahu k "sebe samým".

- Adamova a Evina **nahota** sa vzťahuje na niečo oveľa viac ako len na fyzické telesné obnaženie. Verše 7 a 10 z tretej, že keď sa Boh objavil v rajskej záhrade, Adam a Eva už neboli fyzicky nahí, pretože boli prikrytí figovými listami (v. 7) a napriek tomu Adam vyhlásil: „Zl'akol som sa, pretože som nahý“ (v. 10). Boli „oblečení“ a predsa nahí. Táto nahota bola viac ako len fyzický jav. Adam a Eva po prvý raz pocítili to trpké páľčivé poznanie seba samých. Išlo o viac ako len o pocit hanby a ich pokrývka z figových listov im nepomohla.
- Nahota po páde do hriechu naznačuje vnútornú nahotu, odhalenie, vedomie viny, úplnú hanbu, stratu integrity, pocit poníženia, porážky, zničenej nevinnosti a zmiznutie svetla. Gordon Wenham správne prehlasuje: „Kompletnejšiu premenu si nemožno lepšie predstaviť. Nevinnú dôveru nahradil strach z viny.“ (*Genesis 1-15, Word Biblical Commentary, vol. 1* [Waco, TX: Word Books, 1987], 76).

2. Hriech/neposlušnosť spôsobil, že Adam a Eva sa začali báli **Boha**. Namiesto toho, aby sa tešili z Božej prítomnosti a radovali sa zo spoločenstva s Ním, tak sa pred Ním skrývajú. Ich neposlušnosť spôsobená narušením vertikálneho vzťahu s Bohom mala za následok ich oddelenie od Boha (Gn 3,10). Skrývajú sa v hanbe, vine a strachu. V dôsledku toho sa všetky ľudské bytosti rodia s odcudzeným a nepriateľským postojom k Bohu a prirodzene sa ho boja (Ef 2,1-3). Aby sme tento skreslený obraz o Bohu zmenili, je nevyhnutné spoznať Jeho pravý, láskyplný charakter (Rim 2,4).

3. Hriech/neposlušnosť viedol Adama a Evu k tomu, že sa navzájom obviňovali zo svojho zlyhania (bola narušená horizontálna rovina vzťahu). Teraz zažívajú narušený vzájomný vzťah (Gn 3,12; 4,5-8). „Ale niečo v nich a medzi nimi zomiera. Ich vnímanie seba samých a ich vzájomný vzťah sú úplne rozbité.“ „Hriech podkopal zmysluplnosť vlastnej existencie aj zmysluplnosť existencie pre toho druhého.“ Hriešnici odmietajú prijať svoju zodpovednosť za zlé konanie. Eva obviňovala hada zo zvädzania. Adam nielenže obviňoval Evu, že mu dala zakázané ovocie, ale vlastne obviňoval samotného Boha, pretože to bol Boh, kto mu dal Evu. Obhajovanie seba samého ide tak ďaleko, že sa vinník snaží nájsť chyby všade dookola, len nie u seba.

4. Hriech/neposlušnosť priniesol smrť, lebo došlo k prerušeniu vzťahu so skutočným životom (Gn 2,17; 3,3.19; p. Rim 6,23).

Mali sa vrátiť do prachu, ktorý je symbolom krehkosti a smrti: „... kým sa nevrátiš do zeme, lebo z nej si bol vzatý, ved' prach si a do prachu sa vrátiš“ (Gn 3,19). Smrť nebola v Gn 2 hlavnou témou, hoci ju Boh spomína (Gn 2,17), pretože Boh stvorenia je Bohom života a hojnosti. Smrť „nebola hrozbou, ale uznaním hranice života. Teraz sa však táto hranica zmenila a stala sa hrozbou. Premieňa sa na desivú skutočnosť, ktorá všetko spochybňuje. Nie Boh, ale had urobil zo smrti hlavnú tému ľudskej existencie.“

5. Hriech/neposlušnosť spôsobil, že rodenie a výchova detí budú bolestivou skúsenosťou (Gn 3,16a).

6. Hriech/neposlušnosť urobil z manželstva arénu zápasu o dominanciu a nadradenosť namiesto láskyplného, starostlivého, citového a intímneho vzťahu medzi rovnocennými heterosexuálnymi partnermi (Gn 3,16b).

7. Hriech/neposlušnosť spôsobil, že práca sa stala bolestivou skúsenosťou (Gn 3,18). Pot a únava sa stali súčasťou tohto snaženia. Na druhej strane, náročnosť práce bola vlastne skrytým požehnaním, prostriedkom na zastavenie lavíny zla a procesom učenia sa, ako robiť to, čo je správne, a pomáhala rozvíjať charakter. Musíme si uvedomiť, že niektoré tresty opísané v Genezis 3 „boli zároveň príslúbom budúcej pomoci“ (Ross, 142).

- **8. Výsledkom hriechu/neposlušnosti Adama a Evy bolo narušenie ich zmyslu pre dobro a strata schopnosti rozlišovať medzi dobrom a zlom.** Satan im sľúbil, že po jedení zo zakázaného stromu „budete ako Boh; budete poznať dobro i zlo“ (Gn 3,5). Výrok v Gn 3,22 zdôrazňuje Satanovu ponuku ako správnu, ale treba zdôrazniť, že to tak vyzerá kvôli gréckemu prekladu Septuaginty, ktorý hebrejský výraz „hajah“ prekladá ako „stať sa“ (ginomai) namiesto „byť.“ Myšlienka „stať sa“ v tomto konkrétnom kontexte je zámeru textu a hebrejskému mysleniu cudzia. Takýto preklad a chápanie je veľmi problematické z viacerých dôvodov:
- Doslovný preklad Gn 3,22 je nasledovný: **„Hl'a, Adam [človek, t. j. ľudstvo] bol ako jeden z nás, aby poznal dobro a zlo. A teraz mu nesmie byť dovolené, aby natiahol ruku a vzal aj zo stromu života a jedol, a žil naveky.“** (Preklad je môj; porovnaj s Youngovým prekladom: „Hl'a, človek bol ako jeden z nás, čo sa týka poznania dobra a zla“). Podľa tohto výkladu boli Adam a Eva podobní Bohu v schopnosti rozlišovať medzi dobrom a zlom, teda rozlišovať, čo je dobré a čo zlé, ale hriechom túto schopnosť, citlivosť na rozpoznávanie zla a lži, stratili. Keď prekročili hranice a zapojili sa do zla, stratili to, čo mali.

- Byť ako Boh v poznaní dobra a zla neznamená zažiť, alebo konat' zlo, lebo Boh nepozná zlo na základe skúsenosti. Je potrebné zdôrazniť, že Božie poznanie zla je výlučne „intelektuálne.“ Aj keď sa Boh musel po Satanovej vzbuře proti Nemu v nebi zaoberať s reálnymi dôsledkami zla, nikdy prežil skúsenosť zla tým spôsobom, že by sa na ňom zúčastňoval, alebo ho vykonával, ale iba tým, že na zlo reagoval. Boh je totiž *summum bonum*, absolútne dobro, a od Neho pochádza "každý dobrý a dokonalý dar" (Jk 1,17). On je svetlo a v ňom niet žiadnej tmy (Jn 1,4-5; 3,19; 1Jn 1,5.7; 8,12; 9,5; p. Zj 21,23; 22,5). Zakázané poznanie dobra a zla súvisí so skúsenosťou hriechu.

- Rozhodovať o tom, čo je dobré alebo zlé, je výsadou len samotného Boha (Gn 2,16-17), pretože on je Stvoriteľ, Zákonodarca a najvyššie Dobro.
- **Schopnosť rozlišovať medzi dobrom a zlom v našom stave po hriechu je možná len na základe Božieho zjavenia.** Ľudstvo potrebuje zjavený, Bohom kodifikovaný zákon, aby vedelo rozlíšiť dobro a zlo. Božie poučenie poskytuje toto kľúčové poznanie, ktoré je spoľahlivým kompasom na rozlišovanie pravých a falošných hodnôt, pretože túto schopnosť už v sebe nemáme. Potrebujeme vonkajší, objektívny zdroj Božieho zjavenia, aby sme poznali skutočné otázky života a riadili sa tým, čo je správne a sme od neho úplne závislí pri poznávaní Božej vôle. V nás samých nie je nič, čo by nás upozornilo na duchovné nebezpečenstvo. Dokonca ani naše svedomie nemôže poskytnúť toto vedomie, ak nie je očistené, poučené Božím slovom a vedené Duchom Svätým (Rim 3,20; 9,1; 1Kor 4,4; 1Tim 1,5.19; 3,9; Zid 10,22; 1Pt 3,16.21).
- Ľudia boli stvorení ako smrteľní, ale boli predurčení pre nesmrteľnosť

- **9. Hriech/neposlušnosť narušil vzťah s prírodou.** Zem začala produkovať trnie a bodľacie, začala byť vykorisťovaná a poškodzovaná (Gn 3,18; 6,11). Hriech priniesol klimatické zmeny (Gn 8,22). Ochladenie počas dňa si vyžaduje oblečenie. Strach sa objaví aj medzi živočíšnym svetom (Gn 9,2). Stojí za povšimnutie, že po hriechu neboli prekliati ľudia, ale len had/Satan (Gn 3,14) a zem (Gn 3,17).
- **10. Hriech/neposlušnosť priniesol násilie, bolesť, nenávisť, polygamiu atď.** Všetko dobré, zmysluplné a krásne bolo narušené hriechom (pozri Gn 6,11-13) a ako čas postupoval, myslenie ľudstva sa stále stávalo zlým (Gn 6,5; 8,21). Nasledovalo odsúdeniahodné správanie: (A) prvú vraždu vykonal v rámci bohoslužby Kain; (B) bigamia sa začína u Lamecha (Gn 4,19) čo signalizuje ponižovanie a vykorisťovanie žien, ako aj vznik polygamných vzťahov; (C) hnev, zúrivosť a pomsta sa objavujú v príbehoch Kaina a Lamecha (kap. 4).

- **11. Hriech/neposlušnosť zaslepuje ľudí.** Je tragické, že had/Satan dokázal tak ľahko oklamať a presvedčiť Evu, aby neposlúchla, ale samotný Boh nemohol utíšiť Kainov hnev, presvedčiť ho, aby urobil to, čo je správne, aby nezavraždil svojho brata Ábela. Ľudia nezískali nesmrteľnosť jedením zakázaného ovocia, ale to čo získali je tvrdohlavosť, neochotu kráčať po správnej ceste. Jednou z desivých vlastností hriechu je, že hriešnici popierajú svoj skutočnú životnú situáciu, príznaky stratenosti si nevšímajú, nevidia ich, ani ich neprijímajú. Hriech vedie k popieraniu pravdy o vlastnej hriešnosti. Ted Peters vo svojej vynikajúcej štúdii o hriechu opisuje progresívnu povahu hriechu v jeho logickej postupnosti (nie nevyhnutne chronologickej). Poukazuje na cestu k radikálnej povahe zla, ktorú definuje ako „zlo páchané v mene zla“, a vysvetľuje vývoj zla v nasledujúcich siedmich krokoch: (1) úzkosť, (2) nedôvera, (3) pýcha, (4) žiadostivosť, (5) seba-ospravedlňovanie, (6) krutosť a napokon (7) rúhanie. Popis posledného stupňa - rúhania, alebo radikálneho zla - Ted Peters nevníma ani tak ako „zneuctenie Božieho mena“, ale skôr, že sa jedná o „zneužitie božských symbolov... s cieľom zabrániť sprostredkovaniu Božej milosti.“ Ted Peters, *Sin: Radical Evil in Soul & Society* [Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998]16).

Spása v Genezis 3

- **Nádej sa v Genezis 3 objavuje napriek všetkej beznádeji.** Uprostred temnoty, neposlušnosti, zúfalstva, súdu a odsúdenia, Boh zabezpečuje budúcnosť ľudstva napriek tomu, že Adam a Eva si nezaslúžia žiť. Hriech sa nedá odčiniť, čas je nemožné vrátiť späť a realitu je nemožné zmeniť. Riešenie problému hriechu však pochádza od samotného Boha: „Hospodin je moje svetlo a moja spása“ (Ž 27,1; Iz 12,2; Jon 2,9).

Podľa Genezis 3 existuje najmenej 7 ukazovateľov Božej spásonosnej činnosti vo vzťahu k ľudstvu:

.

Spása v Genezis 3

Po prvé, Boh prichádza k Adamovi a Eve s milosťou. Volá na svoje zablúdené a stratené deti: „Kde si?“ (Gn 3,9). Vďaka Božskej a nezaslúženej milosti, ktorá vyviera z Golgoty, mohli žiť (Zj 13,8). Hriešnici sú stratení, ale Boh milostivo volá všetkých hriešnikov späť k sebe, tak ako povolal Adama a Evu (p. napr. Iz 45,22; Ez 18,31-32; Joel 2,12-14). Toto je princíp, ktorý je zjavený v Biblii od samého začiatku - ľudia zhrešia, ale Boh preberá iniciatívu a pozýva ich k sebe späť. Ľudia tak reagujú na úžasnú, prevládajúcu Božiu milosť a jeho dobrota vedie ľudí k pokániu (Rim 2,4). Božia prvá otázka je pozvaním milosti, vyjadrením Jeho hlbokkej lásky pri hľadaní ľudstva a zároveň odhaľuje Boží súd (p. Ex 34, 6-7; Jn 3,16; Rim 5,8; 2Kor 5,21). Božia otázka: „Kde si?“ mala viacnásobný zámer: (1) bola pozvaním k dialógu; (2) ponuku milosti (Boh sa nezjavil, aby ich zahubil, ale aby im poskytol drahé riešenie pre ich novú situáciu ako hriešnikov Gn 3,15; Zj 13,8; Ef 1,4; 1Pt 1,20); (3) pomoc pre nich, aby si uvedomili, aké je ich postavenie/postoj voči Bohu (namiesto toho, aby sa tešili z jeho prítomnosti sa teraz pred ním ukrývajú; a (4) súd/vyšetrujúci rozsudok, pretože sa Bohu ako svojmu stvoriteľovi zodpovedajú za svoje minulé činy. Boh je tu predstavený ako ich Sudca.

Spása v Genezis 3

- Božia otázka: „Kde si?“ mala viacnásobný zámer:
- (1) bola pozvaním k dialógu;
- (2) ponuku milosti (Boh sa nezjavil, aby ich zahubil, ale aby im poskytol drahé riešenie pre ich novú situáciu ako hriešnikov Gn 3,15; Zj 13,8; Ef 1,4; 1Pt 1,20);
- (3) pomoc pre nich, aby si uvedomili, aké je ich postavenie/postoj voči Bohu (namiesto toho, aby sa tešili z jeho prítomnosti sa teraz pred ním ukrývajú; a
- (4) súd/vyšetrujúci rozsudok, pretože sa Bohu ako svojmu stvoriteľovi zodpovedajú za svoje minulé činy. Boh je tu predstavený ako ich Sudca.

Figové listy vs odev z kože

- **Po druhé, Boh poskytuje skutočný odev (Gn 3,21).** Tak ako nahoťa prvého páru nebola len fyzickým javom, rovnako ani odev, ktorý im Boh dal, nepredstavuje iba obyčajné fyzické oblečenie. V biblickom texte je kontrast medzi „oni urobili“ a „On urobil.“ To, čo Adam a Eva nemohli urobiť sami, aby zakryli svoju vinu a hanbu, to urobil za nich Boh. Dal im odev z kože a tak zakryl hriešnikov odevom svojej spravodlivosti (1Kor 1,30; 2Kor 5,21; Zj 7,14; 22,14). Tento čin naznačuje, že obetoval prvé zviera, aby im poskytol riešenie ich problému s hriechom vzhľadom na Mesiáša (Zj 13,8; Ef 1,4; 1Pt 1,20). Odpustenie a vykúpenie bolo zabezpečené prostredníctvom Božej milostivej obete, ktorú symbolizovala smrť zvieraťa, ktorého kožu nosili na sebe.
- Kožený odev, ktorý Boh dal prvému páru, **symbolizuje spravodlivosť, ktorá je daná hriešnikom ako bezplatný dar Božej milosti prijatý skrze vieru.** Adam a Eva o odev nežiadali, Boh im ho poskytol (Gn 3,21). Koža odkazuje na prvú obeť vzhľadom na skutočnosť, že bola z kože zvieraťa.

Nepriateľstvo

- Po tretie, Boh vytvára nepriateľstvo medzi mocnosťami dobra a zla (Gn 3,15a) v kontexte duchovného zápasu. Táto téma veľkého sporu zavádza obraz vojny a napätia. Keďže ako hriešnici prirodzene milujeme hriech, Boh pomáha ľuďom tým, že v nich prebúdza nepriateľstvo voči zlu a dáva im schopnosť nenávidieť zlo.

The Proto-evangelium

- Po štvrté, Boh sľubuje, že pošle Potomka (Gn 3,15b), ktorý urobí pre ľudí to, čo nemôžu urobiť sami: porazí ich nepriateľa, Satana. Boží výrok k hadovi leží v centre literárnej chiasmickej štruktúry tretej kapitoly.
- „Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo; ono ti rozšliape hlavu, ty mu však zraníš pätu“ (Gn 3,15).

• **וְאִיכָּה** | אִשָּׁית בִּינִךְ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זֶרְעָהּ וּבֵין זֶרְעָהּ

• **הִוא** | יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֲקֵב:

- Mesiáš (Potomok/semeno, זרע) sa stane Vykupiteľom a Spasiteľom ľudstva a Jeho úmyselná a víťazná smrť nakoniec zničí Satana, rovnako ako aj následne všetkých a všetko, čo je s ním spojené.
- Mesiáš je Víťaz a dáva víťazstvo všetkým, ktorí sa s Ním spoja (Rim 8,1-4). Konečné víťazstvo zabezpečuje On (Zj 12,7-12; 19,6-7.15-21; Júd 24-25). Boh má teda riešenie problému hriechu, ale toto riešenie je veľmi nákladné, náročné, bolestivé a plné utrpenia napriek tomu, že ide o rozhodujúci a víťazný čin. Boh nenechal ľudí napospas moci zla. Zostúpil a ako zaslúbený Potomok porazil nášho nepriateľa, hoci vedel, že Ho to bude stáť život.

Vyhnanie z raja

- Po piate, paradoxne, Boh vyháňa Adama a Evu zo záhrady, aby im zabránil a ochránil ich pred tým, aby sa stali „večnými“ hriešnikmi a žili pod kliatbou hriechu natrvalo. Ross to výstižne vysvetľuje: „Príbeh sa uzatvára odôvodneným rozhodnutím Pána zabrániť ľudstvu predĺžiť si život v takomto bolestnom stave... Boh konal, aby im zabránil pokračovať v tomto stave natrvalo.“ Viedie ich a učí, aby Mu dôverovali, kráčali s Ním v pokore a aby boli premenení vo svojom vnútri osobným a skutočným poznaním Boha. „Cesta k životu je prístupná, ale len tak, ako ju zabezpečil Boh.“ (Ross, 141) Ich budúcnosť sa môže zdať neistá, ale sú v Božej starostlivej ruke. On prinesie víťazstvo nad ich nepriateľom a zabezpečí.

Uctievanie

- Po šieste, učí ľudí, ako majú uctievať (Gn 4,3-9).

Oblečenie Adama a Evy do kože (Gn 3,21) naznačovalo smrť zvierat'a, obeť za ich hriech. Pri tejto príležitosti dáva Boh možnosť nahliadnuť do podstaty pravého uctievania, ktorým je pestovanie skutočného vzťahu s Bohom.

Dar viery - učenie sa viere v Pána

- **Po siedme, Boh nám dáva dar viery, schopnosť držať sa Božieho slova ako odpoveď na Jeho dobrotu.** Aj keď slovo „viera“ nie je výslovne spomenuté v kap. 3 (prvýkrát sa sloveso „verit“ objavuje v Gn 15,6 v súvislosti s Abrahámovou vierou v Božie prisľúbenia), je naznačené v konaní Adama a Evy:

- (1) Obaja prijímajú odev, ktorý im Boh poskytol (viera je dôvera v Božiu milosť a slovo);
- (2) Adam dal svojej manželke špeciálne meno - „Eva“ (čo znamená „matka všetkých živých“ podľa Gn 3,20), pomenovanie plné nádeje, znak dôvery, ukazovateľ života, ktorý bude pokračovať napriek existencii zla a očakávanie, ktorým vyjadruje vieru v milosrdné Božie vedenie a že Boh zabezpečí, postará sa a má budúcnosť vo svojich rukách aj uprostred krízy; God's merciful guidance and that He will provide, care, and hold the future in the midst of crisis;
- (3) Eva vyjadruje svoju nádej v príchod Vykupiteľa, prisľúbeného Potomka (3, 15), keď dáva svojmu prvorodenému synovi meno Kain - „Dostala som muža od Hospodína.“

קַנִּיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה:

Dúfala, že vďaka nemu bude zabezpečená spása, a tak sa vrátia do strateného raja. Aké veľké muselo byť jej sklamanie, keď sa stal prvým vrahom. Ľudstvo sa bude musieť bolestne naučiť dôverovať Pánovi, a trpezlivo a dôsledne nasledovať Jeho samého a Jeho vôľu.

- **Viera prináša víťazstvo.** „A tým víťazstvom, ktoré premohlo svet, je naša viera“ (1Jn 5,4; p. Júda 24). Viera však nie je naším Spasiteľom, je len prostriedkom, ktorým prijímame Božie víťazstvo pre seba. Viera je vzťahom dôvery, je to spoliehanie sa na Božie slovo. Spasiteľná viera nie je vrodennou vlastnosťou veriacich a nie je naším výdobytkom, ale je Božím darom (Ef 2,8; Flp 1,29; Júd 3). Zároveň treba zdôrazniť, že ak neuveríme, sme za to zodpovední, pretože viera sa odovzdáva prostredníctvom počúvania evanjelia (Rim 10,17). Ide o biblický paradox. V gréčtine je to vyjadrené predložkou *dia* plus genitív slova *pistis* „viera“, čo znamená „skrze vieru“ (a nie pomocou *dia* plus akuzatív *pistis*, čo by znamenalo „z dôvodu viery“ alebo „pre vieru“).
- **Tam, kde prvý Adam zlyhal, druhý Adam zvíťazil** (Rim 5,14-21; 1Kor 15,22.45-49). To, čo ľudstvo stratilo v rajskej záhrade, prišiel Kristus obnoviť na kríži. Naša nová pravá identita sa môže a musí byť formovaná a budovaná víťazstvom, ktoré dosiahol Ježiš Kristus.

- **Boh nás nenechal napospas moci Satana a hriechu** - Boží Duch prináša víťazstvo, keď sa vierou pridržame Boha a Jeho slova, pretože len Duch Svätý a Božie slovo môžu vytvoriť pravý život (Ez 36,25-27; Rim 8,4.14).
- V gréčtine je to vyjadrené predložkou dia plus genitív slova pistis „vera“, čo znamená „skrze vieru“ (a nie pomocou dia plus akuzatív pistis, čo by znamenalo „z dôvodu viery“ alebo „pre vieru.“
- **Víťazstvo prichádza zhora ako Boží dar.** Musíme sa znovu narodiť, a to znamená narodiť sa zhora (grécke slovo "anótchen" znamená "znovu", ale tiež "zhora"). Len keď sa rozhodneme pre Boha, odovzdáme sa Mu, dovolíme Duchu Svätému, aby v nás pôsobil a prijmeme Božie slovo, stávame sa Božími synmi a dcérami (Jn 1,12-13; Rim 8,14), novým stvorením (2Kor 5,17).

- Dobrou správou je, že Ježiš Kristus obnovuje a mení naše srdcia (Jn 3,3-5), odpúšťa nám všetky hriechy (Iz 1,16-19; 1Jn 1,8-9), oslobodzuje nás z otroctva hriechu (Jn 12,31-32) a premieňa náš život (Rim 12,1-2; 2Kor 5,17; 1Jn 3,1-3).

Ak nás Syn oslobodí, potom sme skutočne slobodní.

Hriech sa začal pýchou, ale je porazený pokorou.

- **Len keď pochopíme skutočnú povahu hriechu, môžeme lepšie pochopiť a spoznať samých seba a ešte viac obdivovať to, čo Ježiš urobil a robí pre nás, v nás a skrze nás.**
- Náš svet zúfalo potrebuje **uzdravenie**. Pochopenie, že riešenie problému hriechu si vyžiadalo vtelenie a smrť Ježiša Krista (Gn 3,15; Iz 53,1-6; Jn 3,16; Rim 6,23; 2Kor 5,21), nám pomáha vidieť skutočnú a strašnú povahu hriechu s jeho závažnosťou a hĺbkou. Boh musel opustiť svoje postavenie v nebi, žiť ako človek, prejsť nesmiernym utrpením a smrťou, aby nás zachránil a vyslobodil z moci hriechu.
- **Toto riešenie malo vysokú cenu, pretože stálo život Božieho Syna Ježiša Krista.**
- John Wenham prehlasuje: „V srdci [biblického] príbehu stojí Kristov kríž, lebo na ňom zlo odhalilo svoju pravú tvár a narazilo na seberovného súpera. Tam sa naplno zjavili korene zla a na tom istom mieste zažiaril všemohúci Boh lásky

Boli sme stvorení k tomu, aby:

1. Sme mali **vzt'ah** s Bohom
2. Tešili sa a kultivovali Božiu **prítomnosť** v našom živote
3. Boli v úplnej **závislosti** od Pána

Opak stvorenia

- Boli sme stvorení, aby sme:
- 1. **Mali vzťah s Bohom**
- Hriech je porušením vzťahu. Spôsobuje oddelenie, odcudzenie a nepriateľstvo.

Opak stvorenia

- Boli sme stvorení, aby sme:
- 1. Mali **vzt'ah** s Bohom
- 2. Tešili sa a pestovali Božiu **prítomnosť** v našom živote.

Hriech je vyjadrením **Nie Božej prítomnosti**. Je to život bez Neho. Napádanie Jeho prítomnosti. Utekánie a skrývanie sa pred Bohom - strach.

Opak stvorenia

- Boli sme stvorení, aby sme:
 - 1. Mali **vzt'ah** s Bohom
 - 2. Tešili sa a pestovali Božiu **prítomnosť** v našom živote
 - 3. Žili v úplnej **závislosti** od Pána
-
- Hriech je pokus o nezávislý život od Boha. Je to autonómia.

- Preto tu nastáva hlboká potreba
SPÁSY pre stratené ľudstvo.

Psalm 32:1-2

- Dávidov. A *maskil* (poučný žalm). Blahoslavený, komu je priestupok **odpustený** a hriech **prikrytý**. Blahoslavený človek, ktorému Hospodin **nepočíta vinu** a v ktorého duchu **niet** podvodu (SEB)
- Žalm Dávidov, *poučujúci*. Blahoslavený je ten, komu je **odpustené prestúpenie**, ktorého **hriech je prikrytý**. Blahoslavený človek, ktorému Hospodin **nepočíta nepravosti**, a v ktorého duchu **neni ľsti** (Roh)
- Žalm Dávidov. Aké šťastie má ten, komu bola odpustená neposlušnosť, komu Boh zakryl hriech! Aká radosť pre človeka, ktorému Hospodin nepočíta vinu a ktorý žije úprimne! (NLT)

• לַדָּוִד מְשִׁכִּיל

• אֲנִשְׁרִי נִשְׁוִי-פְּנִשֶׁעַ כִּסְוִי חֲטָאָה: 2 אֲנִשְׁרִי אָדָם לֹא יִחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עֲוֹן וְאִין בְּרוּחֹו רְמִיָּה:

Sk 4,12

„A v nikom inom niet spasenia,
lebo nebolo dané pre ľudí iné
meno pod nebom, v ktorom by
sme mali byť spasení.“